

مروری بر تاثیر شوک های قیمت نفت بر اقتصاد کشورهای صادرکننده و واردکننده نفت

حسن توکلیان^۱

دانشجوی دکتری اقتصاد منابع دانشگاه شهید چمران اهواز، hasan.tavakolian7@gmail.com

چکیده - هدف از این پژوهش مروری بر تاثیر شوک های قیمت نفت بر اقتصاد کشورهای صادرکننده و واردکننده نفت می باشد. روش پژوهش توصیفی - تحلیلی و از نوع مروری می باشد. به همین منظور با مرور منابع معتبر داخلی و خارجی در ارتباط با موضوع تحقیق، اثرات مختلفی که شوک های قیمت نفتی بر اقتصاد کشورهای واردکننده و صادرکننده نفت داشته است را بررسی کرده ایم. نتایج پژوهش نشان داده است که شوک های قیمت نفت در کشورهای واردکننده صنعتی که اقتصاد آن ها بر پایه نفت مدیریت می شود، دارای آثار و تبعات منفی اقتصادی است و در کشورهای صادرکننده نفت از طریق درآمدزایی، امتیازاتی را به ارمغان می آورد. این در حالی است که وابستگی به نفت در کشورهای در حال توسعه عموماً تاثیر منفی در تولید ناخالص داخلی دارد و باعث افزایش بیکاری، افزایش قیمت مصرف کننده و کاهش رفاه شهروندان می شود. این در حالی است که چندین مطالعه تجربی در مورد تاثیر شوک های قیمت نفت بر اقتصاد کشورهای توسعه یافته واردکننده نفت از جمله ایالات متحده، اتحادیه اروپا و ژاپن، انجام شده است و مشخص شده است که افزایش قیمت نفت باعث رشد اقتصادی می شود. کلید واژه - شوک قیمت نفت، متغیرهای اقتصادی، صادرکنندگان نفت، واردکنندگان نفت.

مکانیسم های انتقال شوک های نفتی به اقتصاد، از نظر تاثیر

۱- مقدمه

عرضه تا اثر تقاضا تا شرایط اثر تجاری متفاوت است (براون و همکاران^۱، ۲۰۰۴؛ اشنايدر^۲، ۲۰۰۴؛ لاریک و میگن^۳، ۲۰۰۶؛ سیل^۴، ۲۰۰۷؛ جبير و زواريقوربل^۵، ۲۰۰۹). از طرف عرضه، افزایش قیمت نفت منجر به کاهش واردات برای تولید می شود و این امر منجر به افزایش هزینه های تولید می شود، بنابراین منجر به کاهش تولید و بهره وری می شود. از طرف تقاضا، بالا رفتن قیمت نفت، سطح عمومی قیمت ها را افزایش می دهد و با کاهش درآمد واقعی، تقاضا کاهش می یابد (فرزانگان و مارکوردت^۶، ۲۰۰۹).

نفت از جمله کالاهای استراتژیک جهان و به عنوان یکی از نمادهای مهم تولید هر کشور به شمار می رود؛ در نتیجه، نوسانات شدید قیمت که آن را شوک نفتی نامیده اند (اثرات مثبت و منفی)، تاثیرات بسزایی در اقتصاد کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته دارد (محنت فر، ۱۳۹۵: ۲۲۷). در تعدادی از کشورهای صادرکننده نفت مانند اوپک، درآمد ملی به طور قابل توجهی به صادرات نفت خام وابسته است. لذا نوسانات قیمت نفت می تواند تاثیر زیادی بر شاخص اقتصاد کلان همچون درآمدها، پس اندازها و موازنه حساب جاری داشته باشد. این موضوع زمینه ساز مطالعات بسیاری شده است که هر یک به نوعی تلاش می کنند تا رابطه علی بین شوک های نفتی و فعالیت های اقتصاد کلان اقتصادی را ترسیم نمایند. بنابراین باتوجه به اهمیت نفت، مطالعات بی شماری درباره نقش شوک های نفتی بر متغیرهای کلان اقتصادی همانند تولید ناخالص داخلی، اشتغال، تورم، نرخ های ارز، بازارهای مالی و... انجام شده است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۸: ۵۸).

کشورها از لحاظ چگونگی تاثیرپذیری شوک های نفتی و

¹ Brown et al
² Schneider
³ Lardic and Mignon
⁴ Sill
⁵ Jbir and Zouari Ghorbel
⁶ Farzanegan and Markwardt